

Poročilo o delu Bralnega društva Slovenije v letu 2023

V Bralnem društvu Slovenije (BDS) smo tudi v letu 2023 pripravili nacionalni strokovni posvet in usposabljanje ***Branje za znanje***, ki je bilo hkrati tudi uvodni dogodek v šesti tradicionalni ***Nacionalni mesec skupnega branja 2023 (NMSB)***.

Nacionalni posvet ***Branje za znanje*** nam je uspelo izpeljati v sodelovanju smo v BDS pripravili v sodelovanju s soorganizatorji in partnerji: s Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani (UL), Pedagoško fakulteto Univerze v Ljubljani in Pionirsko, centrom za mladinsko književnost in knjižničarstvo Mestne knjižnice Ljubljana ter s sofinanciranjem Javne agencije za knjigo Republike Slovenije in Zavodom za šolstvo Republike Slovenije. Posvet je enako kot leto prej potekal v prostorih Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani kot celodnevni dogodek ob mednarodnem dnevu pismenosti, 8. septembra 2023. Bil je vključen tudi v Katis (Katalog programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja Ministrstva za vzgojo in izobraževanje) kot del stalnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja. Napovedali smo ga tudi na Kulturnem bazarju spomladi.

Kot pove že naslov, smo se posvetili predvsem besedilom s področja neleposlovja. Po uvodnih nagovorih predsednice BDS mag. Savine Zwitter, predsednika Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS pisatelja Marka Kravosa, Tjaše Urankar, zadolžene za področje Bralne kulture na Javni agenciji za knjigo, in namestnice direktorja Zavoda za šolstvo RS Stanke Preskar je sledil vsebinsko bogat del s predavanji in predstavitvami dobrih praks.

Kot plenarna govorka je najprej nastopila **dr. Tina Bilban** (*Brati znanost, brati svet*), ki je izpostavila nekaj zanimivih tem, npr. s katerimi izrazi v slovenščini poimenujemo neleposlovje: strokovna literatura, stvarna literatura, informativna literatura, znanstvena in poljudnoznanstvena literatura, poučna literatura – vsi ti izrazi se uporabljajo v slovenščini, čeprav njihov pomen ni sinonimen, pogosto je povezan z naslovnikom. Dotaknila se je tudi področja številčnosti tovrstnih knjig, predvsem za mlade, ter kritike in nagrad zanje, česar po njeni oceni pri nas izrazito primanjkuje. Zaveda se, da je del krivde tudi v zelo majhnem trgu za slovensko tovrstno produkcijo. Posebej izpostavi, da so priznanja zlata hruška podeljena posebej za poučne knjige, in sicer po dve na leto: za slovensko in prevedeno. Izpostavila je tudi pomen za sooblikovanje in širjenje besedišča, še zlasti v izvirnih delih.

O ustvarjanju izobraževalnih gradiv so na posvetu spregovorili **dr. Sašo Dolenc** (*Moč zgodb: vpliv pripovedovanja na človeške možgane*), **dr. Samo Kreft** (*Pisanje poljudnoznanstvenih besedil in družbena angažiranost - je to dvoje združljivo?*), **dr. Kozma Ahačič** (*Branje neleposlovnih besedil in sodobni jezikovni pripomočki*), **dr. Samo Rugelj** (*Izbiranje in izdajanje knjig: med vizijo, iluzijo in realnostjo*) in **mag. Emica Antončič** (*Ne(prepo)znana poljudna znanost*). Vsak s svojega zornega kota so osvetlili izdajanje neleposlovnih knjig: kako vplivajo na posameznika in družbo, kakšni jezikovni pripomočki so za slovenščino razviti v pomoč avtorjem, kakšni so pogledi založnikov na izdajanje.

O ponazoritvenih vsebinah so spregovorile **dr. Ana Slavec** (*Statistična pismenost*), **dr. Marina Dermastia** (*Kako napisati najboljši evropski učbenik in druge zgodbe*) in **mag. Marija Nabernik** (*Ilustriranje strokovnih besedil*). Zavedamo se, da so različne ponazoritvene vsebine bolj znane bralcem (npr. ilustracija), pri drugih pa razumevanje in poglobljeno znanje pri slovenskih bralcih močno šepa (npr. statistična pismenost).

Med primeri dobrih praks pa smo slišali **dr. Gregorja Torkarja** (*Izsledki in priporočila projekta za kakovost slovenskih učbenikov*), **Roka Omahna** (*Prispevki na spletni strani MMC RTV Slovenija*), prispevek **mag. Tilke Jamnik**, ki je bil prebran v njeni odsotnosti (*Branje glede na*

zanimanje), **mag. Darjo Lavrenčič Vrabc** (*Kako rastejo in zorijo (poučne) zlate hruške?*) in **Klaro Jan, mag.** (*Vešče, cumprnice in mrtalače - poljudnoznanstvena ilustracija v kontekstu interaktivne digitalne knjige*). Ti prispevki so odprli vpogled posamezna področja, ki jih nakazujejo naslovi.

Iz poročila je razvidno naše povezovanje tako s fakultetami (Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje, UNI LJ) kot tudi z drugimi ustanovami, ki se aktivno ukvarjajo z branjem: Društvom Bralna značka Slovenije - ZPMS, Pionirsko, centrom za mladinsko književnost in knjižničarstvo.

Nacionalni mesec skupnega branja 2023

Posvet je bil tudi uvod v *Nacionalni mesec skupnega branja 2023*, ki je spet potekal od Mednarodnega dneva pismenosti (8. septembra) do konca Mednarodnega tedna otroka (8. oktobra).

V letu 2023 je NMSB 2023 posebno pozornost namenjal:

1. Promociji nacionalnih projektov za spodbujanje branja in bralne pismenosti v domačem in mednarodnem prostoru;
2. Branju strokovne in stvarne literature
3. Medgeneracijskemu branju. Pobudniki in organizatorji so Bralno društvo Slovenije, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, Društvo slovenskih pisateljev, Mariborska knjižnica, Mestna knjižnica Kranj, Mestna knjižnica Ljubljana, Slovenska sekcija IBBY, Združenje splošnih knjižnic in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Kot pobudniki vsako leto tudi soustvarjamo vsebine NMSB. Vse, ki v tem času, pa tudi v preostalem delu leta, izvajajo dejavnosti, povezane z branjem, smo nagovarjali, naj svoje dogodke vpisujejo v dogodkovnik na spletni strani <https://nmsb.pismen.si/> pri Andragoškem centru Slovenije. Dogodkovnik je ostal odprt do konca decembra in zabeležil za leto 2023 796 dogodkov, nekateri od njih so se zvrstili v več izvedbah, pri 234 izvajalcih.

NMSB spremlja javna medijska in plakatno komunikacijska nacionalna akcija Beremo skupaj, ki jo vodi Društvo Bralna značka – ZPMS s partnerji. Plakat v letu 2023 je bil delo ilustratorja Ivana Mitrevskega (ilustracija je nastala v okviru projekta *Slovenski knjižnično-muzejski MEGA KVIZ* Mestne knjižnice Ljubljana).

Nacionalni mesec skupnega branja 2023 je potekal pod častnim pokroviteljstvom predsednice Republike Slovenije dr. Nataše Pirc Musar.

Bralno društvo Slovenije izvaja tudi **srečanja medgeneracijskega branja** v sodelovanju z Gimnazijo Bežigrad, kamor vabimo dijake, zaposlene, upokojene in se tako povezuje z lokalnim okoljem. V letu 2023 smo tako brali dela Iztoka Tomazina (*Na meji*), Deborah Levy (*Vsega tega nočem*), Elif Shafak (*Otok pogrešanih dreves*).

V organizaciji Društva Bralna značka – ZPMS smo člani v letu 2023 lahko obiskali tudi dva izjemna dogodka v tujini: sejma otroških knjig v Bologni in Frankfurtskega knjižnega sejma s Slovenijo kot častno gostjo. Za organizacijo se društvu iz srca zahvaljujemo.

Delo podružnic

Primorska podružnica je izvedla dve srečanja:

- petek, 24. 11. 2023, gostji, avtorica knjige Po sledih kraške noše, Marta Košuta, in urednica Tržaške založbe Mladika, Nadia Roncelli. Tržaška Slovenka Marta Košuta je izpostavila pomen in simboliko narodne noše ter predstavila ključne trenutke v razvoju oblačil in jih umestila v družbeni, gospodarski in politični okvir vse do danes. V kulturnem programu je sodelovala skupina Glas z Vrhov v tradicionalnih kraških nošah z mentorico Slavo Borko Kucler iz Razvojnega društva Vrhe;

- petek, 8. 12. 2023: Medgeneracijsko srečanje in pogovor s predsednikom Bralne značke Slovenije, Markom Kravosom, in odgovorno urednico Založbe Pivec, Mileno Pivec, ki je predstavila knjigo Zlatorog. V pogovoru so sodelovali tudi učenci Osnovne šole Antona Šibelja Stjenka Komen.

Dogodka je povezovala Nadja Mislej Božič, izvedli pa smo ju v Fabianijevi dvorani v Štanjelu v sodelovanju z Društvom Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras, Kosovelovo knjižnico Sežana, Osnovno šolo Komen in ORO, d. o. o. - TIC Štanjel.

Mednarodna dejavnost 2023

Od leta 2021 znotraj mednarodne zveze FELA aktivno delujejo tri skupine, v katerih sodelujejo tudi članice BDS: skupina za spodbujanje raziskovalne dejavnosti (Ana Vogrinčič Čepič), skupina za publikacije (Petra Potočnik) in skupina za tematske strokovne webinarje (Veronika Rot Gabrovec in Petra Potočnik), leta 2022 pa se je ustanovila še delovna skupina za spletno stran (v njej sodelujeta Ema Karo in Petra Potočnik).

Občni zbor zveze je leta 2023 potekal v Rigi 22. julija 2023. Kot pooblaščenica predstavnica BDS se je občnega zbora udeležila Petra Potočnik. 18. novembra 2023 je bil organiziran še izredni občni zbor FELA preko platforme ZOOM glede organizacije Evropske konference o pismenosti LETA 2025, ki se ga je udeležila Ema Karo. Od 1. 1. 2023 zvezo FELA vodi Marieta Tzvetkova (bolgarsko bralno društvo BulRA), podpredsednica je Sandra Kalnina (latvijsko bralno društvo Latvijas Lastsanas Asociacija), blagajničarka ostaja Ann-Sofie Selin (finsko bralno društvo FinRA), naloge generalne sekretarke pa opravlja Gudbjorg Thorisdottir (islandsko društvo Icelandic Association of Literacy Specialists).

Poročilo pripravile

Savina Zwitter, Petra Potočnik, Nadja Mislej Božič, Ema Karo